

Nr 280

Av herr **Wiklund m. fl.**, *angående socialhjälp till anhörig vid frihetsberövande åtgärd mot familjeförsörjare.*

(Lika lydande med motion nr 261 i Första kammaren)

Om den som mot sin vilja blir föremål för tillfälligt omhändertagande eller anstaltsbehandling — i första hand för brott misstänkta eller dömda personer samt vissa alkoholmissbrukare och mentalsjuka — har inkomst av tjänst före den frihetsberövande åtgärden och hans anhöriga, t. ex. minderåriga barn, för sin försörjning är beroende av denna inkomst, kan frihetsberövandet få katastrofala följder, särskilt om denna åtgärd som inte sällan är fallet kommer plötsligt.

Detta förhållande har vid olika tillfällen påtalats, varvid inte utan viss rätt gjorts gällande att de anhöriga i dessa fall drabbas hårdare än den som berövats friheten, eftersom samhället dock omedelbart helt sörjer för dennes uppehälle under den tid frihetsberövandet pågår. Förhållandet blir speciellt upprörande då fråga är om en lagöverträdare. I dylikt fall är ju nämligen oftast de anhöriga helt oskyldiga till brottsligheten, varför det framstår som en direkt och svår orättvisa att dessa skall drabbas av följderna av de brottsbeivrande åtgärderna även i denna form.

Självfallet har de socialvårdande organen skyldighet att i nu åsyftade fall träda emellan med vad som erfordras för försörjningen av anhöriga i enlighet med socialhjälpslagets bestämmelser. Exempel visar dock att dessa organ inte får omedelbar kännedom om dessa fall, vilket bl. a. sammanhänger med att t. ex. en hustru till en för misstanke om brott anhållen eller häktad eller i fångvårdsanstalt för avtjänande av straff intagen person av lättförklarliga skäl i sin skygghet drar sig för att själv uppsöka socialnämnden för att ansöka om hjälp. Hon försöker i varje fall ofta i det längsta undvika detta. Inställningen att i den uppkomna situationen inte påkalla samhällets hjälp må anses oriktig eller gammaldags, den tycks dock alltjämt vara relativt vanlig, särskilt bland dem som vant sig vid att klara sig själva och därför aldrig haft med sociala myndigheter att göra.

Det vill synas som om det vore en enkel plikt för samhället att så långt möjligt och opåkallat lindra påfrestningar som kan uppkomma för anhöriga då deras försörjare berövas friheten genom samhällets åtgärder. På denna punkt råder nog inga delade meningar. För kriminalvårdens del finns ett särskilt understödsanslag, som dock användes enbart för *tillfälliga* behov avseende fångvårdsanstaltens klienter och deras anhöriga och inte skall

ersätta socialhjälpn i dessa fall. Anslaget användes inte annat än undantagsvis för att möta initialsvårigheter för anhöriga i samband med en familjeförsörjares intagning i fångvårdsanstalt.

Särskilt de *anhållnas* och *häktades* anhöriga torde bli illa utsatta för frihetsberövandets följder för försörjningen, speciellt om den som berövats friheten tillhör yrkesområde där anställningsförhållandena är mer osäkra och t. ex. veckoavlöning därför är vanlig.

En åtgärd för att komma till rätta med ovan påtalade missförhållanden synes vara att den myndighet som verkställt den frihetsberövande åtgärden och alltså känner den exakta tidpunkten då denna vidtogs vore skyldig att i fall som här avses omedelbart meddela denna åtgärd till vederbörande socialhjälsorgan, som i sin tur vid behov hade att ingripa för att i ändamålsenlig form bereda de anhöriga hjälp. Verkställighetsorganets under rättelseplikt skulle eventuellt kunna begränsas till fall som av detta bedöms erfordra socialhjälp till anhöriga. Sådana organ torde dock inte vara lämpade för en sådan bedömning, varför en generell underrättelseplikt synes vara att föredraga.

Om det skulle befinnas olämpligt med en generell regel av antydda innebörd, kunde det åläggas styresmannen för den institution där frihetsberövandet verkställs, att omedelbart vid dettas påbörjande hos den som berövats friheten efterhöra de anhörigas försörjningsförhållanden och att sedan vid behov genast sätta sig i förbindelse med socialhjälsorganet för att på detta sätt snabbt initiera dess hjälpåtgärder.

Med stöd av vad ovan anförts anhålles,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville hemställa att bestämmelser meddelas (vid behov efter att förslag här om förelagts riksdagen), som vid frihetsberövande åtgärd (anhållande, häktning, intagning i fångvårdsanstalt för straffs avtjänande, tvångsintagning i allmän vårdanstalt för alkoholmissbrukare — eventuellt även interimistiskt omhändertagande enligt nykterhetsvårdslagen — eller på mental sjukhus) ålägger verkställighetsorganet eller styresmannen för den mottagande institutionen att — omedelbart och generellt eller endast om detta påkallas av omständigheterna — rikta vederbörande socialhjälsorgans uppmärksamhet på anhörigas hjälpbehov.

Stockholm den 25 januari 1965

Daniel Wiklund

Einar Rimmerfors

Folke Nihlfors

Sigfrid Löfgren

C. E. Enskog

Sven Antby